

בתי המשפט

א 009241/07		בית המשפט המחוזי בירושלים	
04/09/2008		כב' השופט ר' כרמל	לפני:

בעניין: צורי בת שבע

התובעת

ע"י ב"כ עו"ד ד' גנסינ

נ ג ד

1. צנדלר מרגלית

2. הכשרת היישוב - חברה לביטוח בע"מ

3. אבנר - איגוד לביטוח נפגעי רכב

הנתבעות

ע"י ב"כ עו"ד כרמלי אריה

פסק דין

1. התובעת, ילידת 24/12/1940, נפגעה בתאונת דרכים שאירעה ביום 25/7/00. התובעת הגישה תביעתה במסגרת חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה - 1975. אין מחלוקת באשר לחבות הנתבעות לפיצוי התובעת בגין נזקיה והמחלוקת הנה בנוגע עם גובה הנזק בלבד.

2. מלכתחילה, הוגשה התובענה לבית משפט השלום. אולם, לאחר שהתמנו על ידי בית משפט השלום ארבעה מומחים רפואיים, ולאחר שהתקבלו חוות דעתם של המומחים הרפואיים, פנתה התובעת בבקשה

להעברת הדיון לבית משפט זה, זאת נוכח חישובה את נזקיה והערכתה כי נזקיה עולים (במעט ממש), על תקרת סמכות בית משפט השלום. בית משפט השלום נענה לבקשת התובעת והורה על העברת התובענה לבית משפט זה, אולם, יצויין כבר בשלב זה שהתובעת, בסיכומיה, העריכה את מכלול נזקיה בסך של 1,480,808 ₪.

מומחים רפואיים

3. לצורך הערכת פגיעותיה של התובעת כתוצאה מהתאונה, התמנו ארבעה מומחים רפואיים: מומחית בתחום האורתופדי, ד"ר מיכל עמית כהן, מומחית בתחום הנפשי, ד"ר ילנה סטולוב, מומחה בתחום א.א.ג., פרופ' י' אלידן ומומחית בתחום השיקומי, ד"ר א' פרבר. מבין ארבעת המומחים, נחקרה אך ד"ר פרבר בבית המשפט.

4. חוות הדעת האורתופדית:

מחוות דעת זו עולה כי: "התובעת נפגעה במהלך התאונה בירך ימין (באיזור הברך) ונגרם לה שבר אינטרקונדילרי. התובעת טופלה על ידי ניתוח החזרה פתוחה וקיבוע עם מסמר תוך לשדי רטרוגרדי וקריגים אינטרפגמנטריים". בפרק הסיכום והמסקנות בחוות הדעת נאמר, בין היתר: "בבדיקה הליכה עם צליעה, הגבלה ביישור הברך הימנית עם רגישות מקומית בעיקר פטלופמורלית, חריקה בזמן תנועה, דלדול קל של שרירי הירך וקצור של 1.5 ס"מ מימין... ישנם שינויים שחיקתיים קלים במפרק, בחלק הקדמי מדיאלי נראה פרגמנט שהתחבר עם תזוזה. ההחלמה הייתה ארוכה. ברקע מחלת פרקים מתקדמת ועל רקע זה קושי בשיקום. לדעתי יש לקבוע בשל הפגיעה בברך נכות זמנית בגובה 100% למשך 6 חודשים ובגובה 50% למשך 6 חודשים נוספים. נכות צמיתה: בגובה 15% בשל הפגיעה בברך בהתחשב בשינויים השחיקתיים, דלדול השרירים, הגבלת היישור וקיצור..."

5. בסיכומיו, הפנה ב"כ התובעת לשאלת הבהרה אשר הופנתה למומחית ד"ר עמית-כהן, על ידי ב"כ הנתבעות, במסגרתה נשאלה ד"ר עמית-כהן האם לאור מחלת הפרקים הקשה ממנה סבלה התובעת, ללא קשר לתאונה ולאור גילה, לא היה מקום לשקלל את מצב הברך עקב התאונה עם מחלת הפרקים "אשר ממילא הייתה גורעת מתפקוד הברך גם אלמלא

התאונה". בתשובתה לשאלה זו, אמרה ד"ר עמית-כהן כי התובעת אובחנה, עובר לתאונה, כסובלת מפיברומיאליגיה ומדלקת פרקים, מחלות הפוגעות בפרקים שונים: "אולם בחומר הרפואי לא ראיתי התייחסות מפורשת לברך הימנית. סביר שלא הייתה פגיעה בולטת בברך. מצד שני, במצב כנ"ל התמודדות עם הפגיעה בברך קשה יותר מכיוון שדוגמת התפקוד הבסיסית נמוכה ויש קושי להעזר בידיים. לכן נראה לי כי הפגיעה פגעה בצורה משמעותית ברמת התפקוד הבסיסית שהייתה לה לפני החבלה".

6. חוות הדעת בתחום הנפשי:

התובעת נבדקה על ידי המומחית בתחום הנפשי (כמו גם על ידי יתר המומחים) לאחר שחלפו כשש שנים מיום אירוע התאונה, ולפני המומחית, ד"ר סטולוב, עמדו נתונים רבים באשר למצב התובעת ולאירועים השונים אותה חוותה מאז התאונה (כגון פטירת אחותה של התובעת שהייתה דמות משמעותית עבור התובעת). בפרק הסיכום קובעת המומחית: "הנבדקת סובלת מהפרעת התסגלות עם מצבים דיכאוניים – חרדתיים בעקבות תאונת הדרכים... הפרעה זו גרמה להחמרה של מחלתה שהיא סובלת ממנה במשך שנים רבות (פיברומיאליגיה). אפשר להגדיר את הנכות בה לוקה הנבדקת כ – 15% לצמיתות... קיים קשר סיבתי ישיר בין הנכות שלוקה בה הנבדקת היום לבין האירוע של תאונת דרכים... גבי צורי זקוקה לטיפול פסיכותרפויטי (שיחות פסיכותרפויטיות, טיפול קוגניטיבי – התנהגותי) בשילוב עם טיפול תרופתי על ידי נוגדי דיכאון. היא לא הייתה בתקופה של אי כושר".

7. חוות הדעת בתחום א.א.ג.:

המומחה, פרופ' אלידן, מזכיר בחוות דעתו כי גם לפני התאונה סבלה התובעת, מבעיות שמיעה באוזן שמאל ומסחרחורת. המומחה מצא כי לתובעת 10% נכות בגין ירידה בשמיעה, אך נוכח "סיפור קודם של ירידה בשמיעה באוזן שמאל (לפני התאונה) יש לדעתי לזקוף רק 5% על חשבון התאונה. 5% נכות בגין הסינטון באוזן שמאל...".

8. חוות הדעת בתחום רפואת השיקום:

לאחר התייחסות למצבה הרפואי של התובעת, ציינה ד"ר א' פרבר כי הנה מסכימה למסקנותיה של ד"ר עמית-כהן כפי שאלה פורטו בחוות

דעתה של ד"ר עמית-כהן. ד"ר פרבר פירטה בחוות דעתה את צרכיה של התובעת במספר נושאים: טיפול רפואי: תרופות – משככי כאבים מדי פעם. פיזיותרפיה – חימום ותרגילים לשמירת טווח תנועה וחיזוק שריר קוודריצפס פעם בשנה (10 – 12 טיפולים). טיפול נפשי תמיכתי, פעם בשבוע למשך שנה "על מנת לעזור לה בהתמודדות עם מצבה התפקודי החדש". ציוד ואביזרים: הליכון או מקל הליכה (החלפה אחת ל – 8 – 7 שנים). ד"ר פרבר ציינה כי התובעת אינה זקוקה לכיסא גלגלים בשל הפגיעה בברך. דיור: לעניין זה קבעה המומחית כלהלן: "רצוי דירה בקומת קרקע. עם השנים תתקשה יותר ויותר לעלות ולרדת מדרגות. ללא פגיעה בברך הייתה היום מסוגלת לעלות, כפי שעשתה זאת לפני התאונה. זקוקה לחדר רחצה עם מקלחת כך שתוכל להתרחץ בישיבה על כיסא פלסטיק". תחבורה: "מתקשה בנסיעה בתחבורה הציבורית וזקוקה להסעות". באשר לנושא המרכזי, הוא עזרת הזולת, אמרה המומחית: "בתפקוד אישי, זקוקה להשגחה ועזרה קלה בעת הרחצה. מסוגלת להתלבש לבד. עצמאית בשרותים. בהמשך הייתה זקוקה לעזרה בניקיון הבית וקניות ועזרה בסידורים שונים (קופ"ח, תרופות, בנק וכו'").

9. בסיכומיה, טענה התובעת לפיצוי בגין ראשי הנזק הבאים:

א. עזרת הזולת (עבר ועתיד). ב. נזק לא ממוני (בסך 67,600 ₪). קיימת הסכמה לגבי הסכום שחושב לפי נכות בשעור 34.5%, בניכוי גיל ובצירוף 41 ימי אשפוז. בסיכומי התובעת עמד הסכום על סך 67,300 ₪, זאת משום חישובו במועד מוקדם יותר. ג. התאמת דיור. ד. ניידות (עבר ועתיד). ה. פיזיותרפיה. ו. טיפול נפשי. ז. טיפול תרופתי (לעבר ולעתיד).

10. שורש המחלוקת בין הצדדים נעוץ בקריאת מצבה של התובעת נכון להיום (ולאחר אירוע התאונה). לשיטת התובעת, על אף קשייה והחוליים בהם לקתה עובר לתאונה, מצבה אפשר לה תפקוד עצמאי ופעילות עצמאית בשגרת חייה. הפגיעה בתאונה, ובעיקר הפגיעה האורטופדית, הפכו את הקערה על פיה וגרמה לה לחוסר יכולת משמעותית בתפקודה, לאובדן עצמאותה, לקשיים בניידות, ובעיקר, לחוסר יכולת לעלות במדרגות לדירתה עד כדי הפיכתה ל"אסירה" בביתה

שלה, ומכאן, נוצר צורך להתאמת דיור. מנגד, מבקשות הנתבעות להדגיש את מגבלות התובעת עובר לתאונה, מחד, והיות הפגיעות, ובעיקר זו האורטופדית, פגיעות מינוריות יחסית, מאידך.

פיצוי בגין 'עזרת הזולת'

11. כאמור, המומחית בתחום הרפואה השיקומית, ד"ר א' פרבר, הייתה היחידה מבין המומחים אשר נחקרה בקשר עם תוות דעתה. בעדותה, הדגישה ד"ר פרבר את העובדה שלפגיעה בברך משמעות רבה: "ההליכה מאוד קשה, העלייה והירידה של המדרגות מאוד קשים בלי קשר למה שהיה קודם... אנחנו הולכים על הברך, ברך זה אומר שאנחנו לא יכולים לעלות מדרגות אפילו אם קודם היה קשה" (עמ' 22 לפרוטי). משנשאלה המומחית האם אין משמעות לכך שהתובעת נעזרה במקל הליכה לפני התאונה השיבה: "זה מאוד קשה לסחוב סלים, אבל אפשר... רק בקניות גדולות היא תצטרך עזרה. הקניות והסחיבה זה פחות רלבנטי. יותר רלבנטי זה השלוש קומות ברגע שהיא מאוד מוגבלת במדרגות, גם הקניות הופכות למטלה מאוד קשה לה, וזה בעיה של הברך..." (עמ' 22 לפרוטי). באשר להיקף העזרה לה תזדקק התובעת, אמרה ד"ר פרבר כי התובעת תזדקק ל – 4 עד 5 שעות בכל יום כאשר יש לזקוף מתוכן 30% עד 40% למצבה הקודם. עוד הוסיפה ד"ר פרבר כי על אף מצבה של התובעת עובר לתאונה, התובעת עדיין יכולה הייתה לבשל, לערוך קניות ולבצע עבודות בית קטנות לא יסודיות. וכלשונה: "תפקודה לא היה מלא גם טרם התאונה והחמיר בעקבותיה" (עמ' 3 לחוות דעתה).

12. התובעת, בתצהיר עדותה הראשית, פירטה כי הוכרה כנכה כללית על ידי המוסד לביטוח לאומי בשעור 70% עוד בטרם התאונה (ר' סעיף 4 לתצהירה), אך חרף זאת הייתה אישה עצמאית ובצעה את מטלות משק הבית, לרבות קניות. התובעת פירטה את סבלה מהתאונה, לרבות פגיעות נוספות שנגרמו לה (שברים בצלעות), את הדיכאון בו היא שרויה, ובעיקר את העובדה שהיא "כלואה" בדירתה הנמצאת בקומה הרביעית ואת העובדה שתודשים רבים היא לא יצאה מפתח דירתה עקב הקושי הרב לעלות ולרדת במדרגות (קיימות 48 מדרגות עד לדירתה). כיום, כך לדבריה, אינה מסוגלת לבצע עבודות ניקיון, קניות ובישולים מסובכים.

עוד פירטה כי כיום הנה נזקקת לתרופות (סעיף 19 לתצהירה). התובעת זוכה לעשר שעות סיעוד שבועיות מאת הביטוח הלאומי. לטענתה, הוצאותיה החודשיות בגין תרופות נעות בין 300 ₪ ועד 700 ₪. בחקירתה הנגדית, אישרה התובעת שהסתייעה במקל הליכה גם לפני התאונה, ושהיא סבלה בעבר מסחרחורות, מבעיות בשיווי משקל, ומדלקת פרקים. התובעת אישרה את תוכן תלונותיה לפני ועדות המוסד לביטוח לאומי (לפני התאונה) בדבר קושי לעמוד זמן רב, סיבובי ראש וסחרחורות, העדר שיווי משקל וקשיים בהליכה (עוד בשנים 90 – 95, ר' פרי עמ' 9) (בהסכמה הוגש תיק המל"ל). בבדיקה ביום 20/1/98 שנערכה על ידי ועדה רפואית של המל"ל, נקבע לתובעת, בגין פיברומיאלגיה – ארטריטיס 40% נכות החל מיום 1/7/97 (ר' הדו"ח, חלק מנספח אי לסיכומי הנתבעות). במהלך חקירתה של התובעת הוברר כי התובעת נטלה תרופות גם עובר לתאונה, ותרופות עבורן ביקשה פיצוי (קבלות בגין רכישתן צורפו לתצהירה), אינן קשורות כלל לתאונה (ר' עמ' 11 – 12 לפרו') ועל כן באה ההחלטה בדבר הוצאת הקבלות בנוגע להוצאות הרפואיות שצורפו לתצהיר "לאחר שהוברר כי לפחות בנוגע עם חלק מהתרופות בגינן הוגשו קבלות, לא קיים קשר לתאונה". התובעת הבהירה כי אין באפשרותה למכור את דירתה ולרכוש דירה בקומה נמוכה מאחר שדירה כזו יקרה יותר ואין בידי ילדיה לסייע לה.

13. חתנה של התובעת, מר אי ינובסקי, המכיר את התובעת מאז 1990, פירט כי עובר לתאונה, אף שהתובעת לא הייתה בריאה, היא תפקדה באופן פעיל ועצמאי, לרבות יציאות מדירתה, ביצוע קניות, טיולים וביצוע כל עבודות הבית, והתובעת אף נסעה לחו"ל, ומנגד, העיד על המפנה שחל במצבה של התובעת בעקבות התאונה, המתבטא באי יציאה מדירתה, אובדן עצמאות ואי יכולת לתפקד.

14. להבנת הסיטואציה המורכבת בה מצויה התובעת ראוי להביא את דברי המומחית ד"ר פרבר כלהלן: "עם התקדמות בגיל אני לכולם ממליצה לגור בקומת קרקע. בן אדם שיש לו גם בעיות כמו התובעת בוודאי שהיה רצוי לגור בקומה

יותר נמוכה כי זה דורש פחות אנרגיה לעלות את המדרגות. הבעיה של הברך, לו הייתה בריאה לחלוטין והייתה לה רק פגיעה בברך, כמו שהייתה לה, הייתי ממליצה על הורדת קומה. כמובן שיש עוד דברים נוספים, לא אוכל לחלק כמה אחוזים שייכים למצבה הקודם ומובן ורצוי להחליף דירה...". ובהמשך: "אני חושבת שאם עד היום היא נשארה בדירה כזו, אני חושבת שהצורך להחליף דירה הולך ופוחת ככל שהוא קשור לתאונה" (עמ' 18 – 19 לפרוט').

15. בסיכומיה, ביקשה התובעת לצאת מנקודת המוצא שנקבעה בפסק הדין בעניין ע"א 3375/99 אקסלרוד נ. צור שמיר חברה לביטוח בע"מ ע"פ נ"ד (4) 450, שם קבע בית המשפט כי נכות קשה, בשיעור 100%, מצדיקה פיצוי בסך של כ- 12,000 ₪ (בערכם נכון למועד מתן פסק הדין) ובאה הפניה לפסק הדין בע"א 6720/99 מתן פרפרה נ. גולדן ואח', פורסם בפדאור 2005 (20) 368, שם נאמר כי יש לפסוק במקרה של נכות קשה, פיצוי בגין סעוד על בסיס של שכר חודשי (כפי שנקבע בעניין אקסלרוד) ולא על בסיס שעות. הסכום שנפסק בעניין אקסלרוד בצירוף הפרשי הצמדה בלבד עומד על סך 13,363 ₪. החישוב אותו ביקשה התובעת לקבל הנו לפי 2.9 שעות ביום (4 – 5 שעות בניכוי 30% - 40%) שהן כ- 20 שעות שבועיות, ובניכוי 10 שעות המסופקות ע"י המל"ל, דהיינו, 45 שעות חודשיות, על בסיס 50 ₪ לשעה, ובסך הכל 2,250 ₪ לחודש, ולמשך 18.2 שנות תוחלת חיים - 375,750 ₪ לעתיד. באשר לעבר, ותוך התחשבות בתקופות אי הכושר מחד, ובסיוע שהתקבל מאידך, התבקש, בנוסף, סך של 120,000 ₪ עבור השנה הראשונה וסך של 220,000 ₪ עבור יתרת התקופה.

16. מנגד, הנתבעות הפנו למימון כולל של סיוע שניתן לתובעת למשך יותר משנה לאחר אירוע התאונה, בסך כולל של 28,117 ₪ (עמ' 13 לסיכומי הנתבעת) ובהמשך התקבל סיוע מהמל"ל במשך 5 שעות ביום (לתקופה של שנה נוספת) (מאז חודש יולי 2001), ומאז חודש אוגוסט 2002, ניתן סיוע מטעם המל"ל בהיקף של שעתיים ביום. מעבר לכך, כך נטען, לא קיבלה התובעת עזרה בשכר או שלא בשכר (התובעת אישרה כי פרט למטב"ית איש אינו עוזר לה (עמ' 14

לפרוטי). מכאן, כך לטענת הנתבעת, אין מקום לפיצוי בגין העבר, גם לא לבני משפחה, שכן לא נטען לעזרתם של אלה. באשר לעתיד, ובהתחשב בעזרה אותה מקבלת התובעת מהמל"ל ובנתונים שמסרה המומחית ד"ר פרבר – נטען כי די בסיוע שמתקבל מהמל"ל, ובכל מקרה יש להביא בחשבון את מצבה הרפואי – פיזי של התובעת אשר אינו קשור לתאונה. לכל היותר, נטען כי יש לפצות את התובעת בגין חצי שעה יומית (שהיא ההפרש בין הערכת המומחית לבין הסיוע המתקבל בפועל) לפי 30 ₪ לשעה, ובסה"כ (לפי מקדם היוון 152) 45,600 ₪.

עזרת הזולת – סיכום ומסקנות

17. מדברי המומחית בתחום השיקומי, ד"ר א' פרבר, עולה כי התובעת נזקקת כיום לסיוע בהיקף של 4 עד 5 שעות בכל יום. מתוך כך יש לנכות, כך לדבריה, 30% - 40% בגין מצבה הקודם, מצב שלא היה פשוט כלל ועיקר. מכאן, שאם היקף העזרה היומית עומד על 4.5 שעות (בין ארבע לחמש שעות) והניכוי על 35% (בין 30% ל - 40%), זכאית התובעת לעזרה יומית בהיקף של 2.921 שעות יומיות. מתוך היקף זה זוכה התובעת לשתי שעות עזרה ביום מהמל"ל (שאינן נכללות בימי שישי ושבתי), דהיינו 10 שעות שבועיות, לעומת צורך של 20.47 שעות שבועיות (לפי שבעה ימים בשבוע. אין מקום לשלול מהתובעת את זכותה לעזרה בעבודות בית, כגון בישול או רחצה, או יציאה לקרובים ולאוו דווקא לקניות, בימי סוף השבוע). על כן, יש לפצות את התובעת בגין 40 שעות חודשיות. יצויין כי איני סבור שיש ליישם במקרה זה את העקרונות שנקבעו בפסק הדין בעניין אקסלרוד ולגזור מתוכם את שיעור הפיצוי, שכן אין מדובר בנכות קשה ואין מדובר במטפל הצמוד לנפגע 24 שעות ביממה (שבמהלך כ - 4 שעות הוא מבצע פעילות של ממש). הצדדים לא הביאו נתונים בדבר עלות טיפול לשעה: התובעת טענה לעלות של 50 ₪, והנתבעת טענה לעלות של 30 ₪. בהעדר נתונים, נראה כי ניתן לצאת מהנחה שעלות שעה (כולל נסיעות ותנאים סוציאליים) תעמוד על 40 ₪ (ראה לעניין זה ההתחייבויות שניתנו על ידי אבנר לשנת 2000 - 33.9 ₪ לשעה, ולשנת 2001 - 35.6 ₪ לשעה). מכאן,

בהתחשב בתוחלת חיי התובעת ולפי מקדם היוון 166.7, יעמוד הפיצוי על סך 266,720 ₪ כערכם היום.

באשר לעבר – לא באה סתירה לטיעוני הנתבעות באשר להעדר הוצאות בפועל בגין עזרה, ואף לא התבקש פיצוי בגין עזרת קרובי משפחה. בנסיבות כאלה, אין מקום לחישוב פיצוי, גם לא על דרך האומדן. לפיכך, התביעה בגין עזרת הזולת בעבר – נדחית.

התאמת דיור

18. לעניין הצורך בהתאמת דיור, הפנתה התובעת לדברי ד"ר פרבר לפיהם: "רצוי דירה בקומת קרקע, עם השנים תתקשה יותר ויותר לעלות ולרדת מדרגות, ללא פגיעה בברך הייתה היום מסוגלת לעלות, כפי שעשתה זאת לפני התאונה...". מנגד, הנתבעות מדגישות כי המלצתה של ד"ר פרבר לדיור קרקע אינה נובעת מהתאונה ומהשלכותיה אלא קשורה למצבה הכולל של התובעת, מה עוד, שעד היום, כשמונה שנים לאחר התאונה, התובעת עדיין מתגוררת באותה דירה ועל כן, וכפי שאוזכר לעיל, הצורך בהחלפת דיור, ככל שהדבר קשור בתאונה, הולך ופוחת.

עוד טענו הנתבעות כי העובדה שהתובעת לא פעלה מאומה כדי לעבור לדירה בקומת קרקע, מעלה סימן שאלה גדול לגבי אמינות רצונה לעבור דירה, והיא אף לא נקטה בצעדים חלופיים כגון שכירת דירה חלופית והשכרת דירתה, כאשר ההוצאה החודשית הנוספת בגין כך עולה כדי 100 דולר בלבד, כפי שהעיד השמאי מטעם התובעת, מר פטל (ולעדותו אתייחס בהמשך). לטענת הנתבעות, לכל היותר, יש לפסוק לטובת התובעת סכום בגין ההפרש שבין שכירות והשכרת דירה והפיצוי צריך להיות באופן יחסי לתרומת התאונה ולמצבה הכולל של התובעת כאשר תרומת התאונה, לטענת הנתבעות, עומדת בשיעור 20% בלבד.

באשר לטענה לפיה התובעת לא נקטה באמצעים ובצעדים לשינוי מקום מגוריה ולמעבר לדירה בקומת קרקע, אין לזקוף זאת לחובתה מקום ש'מחדל' זה מקורו במחסור כספי ובאישה בגיל מבוגר החיה בגפה. כן אין להסיק מסקנות מכך שהתובעת לא פירטה האם היה

ביכולתה לרכוש דירה אחרת שעה שרכשה את הדירה בה התגוררה, לאחר שנים רבות בהן התגוררה באותה דירה בשכירות.

19. התובעת המציאה חוות דעת של מומחה טעמה, השמאי יעקב פטל, לפיה ערך דירתה של התובעת, נכון למועד עריכת חוות הדעת (נובמבר 2007), עומד על סך 100,000 – 105,000 דולר. את בעיית הנגישות אפשר לפתור, לדבריו של המומחה בחוות דעתו, על ידי התקנת מעלית, לאור העובדה שקיימת אפשרות טכנית לעשות כן, בעלות של 38,000 דולר (זו מעלית בוכנה שקופה, לא סטנדרטית. עלות מעלית סטנדרטית עם מנוע עומדת על 58,000 דולר). אולם, כפי שמציין המומחה, בניית מעלית כרוכה בקשיים שעיקרם הצורך בהסכמת השכנים והשתתפותם. אפשרות אחרת לדעתו, הנה רכישת דירה בקומת קרקע בסמיכות למקום הימצאה של הדירה הנוכחית. דירות 3 חדרים "בקומת קרקע אין כאמור בבית זה ובבתים אחרים בסביבה המיידית... דירות בקומת קרקע ניתן להשיג בשכונת פת... ערכן כ – 135,000 דולר. סכום דומה הנו בגין רכישת דירה באיזור סמוך בבניין בו מעלית". לצורך התאמת הדירה החלופית לצורכי התובעת ולמגבלותיה מונה המומחה רשימת עבודות אותן יש לבצע (סעיף 8 לחוות דעתו) שעלותן הכוללת עומדת על סך 3,000 דולר. סך ההוצאות, על פי חוות הדעת, עומדות על 30,000 דולר בגין הפרש בין שתי הדירות (הדירה הנוכחית ודירה פוטנציאלית כמפורט לעיל), הוצאות שכ"ט ותיווך בסך 5,000 דולר והוצאות בגין התאמת הדירה בסך 3,000 דולר, ובסה"כ 38,000 דולר.

20. בחקירתו, הסביר השמאי י' פטל כי ההפרש בין שווי דירתה של התובעת לשווי הדירה המוצעת נובע מכך שהדירות הפוטנציאליות מצויות בשכונת פת שהיא שכונה חדשה יותר ומכך שהדירות בשכונת פת מעט יותר גדולות. כאמור, לעניין שכירות דירה, ציין המומחה כי שכירת דירה בת 3 חדרים בשכונת פת, בקומת קרקע, יקרה ב – 100 דולר מדמי שכירות שישולמו בגין דירתה של התובעת.

התאמת דיור – סיכום ומסקנות

21. הדברים שבאו בחקירותיהם הנגדיות של המומחית ד"ר פרבר ושל השמאי י' פטל, נטלו, במידת מה, את העוקץ מדרישת התובעת לפיצוי בגין דירה חלופית דווקא: המומחית, ד"ר פרבר, הבהירה כי הצורך בדירה חלופית בקומת קרקע מקורו במצבה הכולל של התובעת אם כי, כדבריה, "הקש ששבר את גב הגמל הנו הפגיעה בברך שמקורה בתאונה". עוד ציינה המומחית כי חלופה הזמן מאז אירוע התאונה מקהה את הצורך בהחלפת דירה. יחד עם זאת איני שולל את דברי התובעת בעדותה לפיהם בלתי אפשרי עבורה לעלות ולרדת במדרגות מדירתה, פעולות אלה עולות לה בייסורים, מבוצעות באיטיות והיא נמנעת מלצאת את דירתה. התובעת לא שינתה את מצבה מחוסר יכולת כספית לעשות כן. לאחר ששמעתי את התובעת ואת המומחית ד"ר פרבר, כפי שפורט לעיל, המסקנה הנה כי התובעת זכאית לשיפור תנאי מגוריה ולהתאמתם באופן שתתגורר בדירה בקומת קרקע. על-כן, השאלה הנה האם יש מקום לפסוק לתובעת פיצוי שיאפשר לה רכישת דירה חלופית, כמפורט בחוות דעתו של השמאי, או פיצוי שיאפשר לה להשכיר את דירתה מחד ולשכור דירה חלופית, בקומת קרקע, בתוספת של 100 דולר, מאידך. בנסיבות העניין, סבורני כי הדרך השנייה הנה הדרך הראויה: אמנם, התאונה הסיטה את מרכז הכובד בכל הנוגע למגבלותיה של התובעת, כולל אלה שלפני התאונה, באופן שיכולתה לתפקד באופן עצמאי ולהתנייד בלא מגבלות קשות, נפגעה משמעותית. יחד עם זאת, אין לשכוח כי מדובר בפגיעה בירך שהוערכה על ידי המומחית בתחום האורטופדי בשיעור של 15% בלבד, ואין להתעלם מכך שמתיק הביטוח הלאומי עולה (וכאמור לעיל, התובעת בעדותה לא התכחשה לכך), כי התובעת סבלה ממגבלות בהליכה, בעמידה ובתפקוד, לרבות דלקות פרקים, עובר לתאונה, וחלופה השנים לא היטיב עמה. הכף נוטה לכך שהתובעת, בשלב מסוים ולא רחוק מדי, הייתה נקלעת לאותם קשיי תפקוד גם ללא התאונה. מכאן, שנכון יותר לפסוק לתובעת פיצוי שיאפשר לה לשכור דירה חלופית (יתכן שפני הדברים היו שונים לו היה מדובר בנער צעיר שנפגע, שאז תוחלת חייו ארוכה ואין לנקוט בדרך שתאלץ אותו להתגורר בדירות

שכורות כל ימיו). התובעת, כאמור, הנה כבת 68, וכפי שצויין, לפחות מקצת מתוחלת חייה הייתה נזקקת להתאמת דיור בלא קשר לתאונה. כלומר, 'תרומת' התאונה הנה לצורך שכירות דירה למספר שנים בלבד. כזכור, השמאי מר פטל העיד כי קיימות דירות פוטנציאליות לשכירות, ולא נטען כי מדובר בצעד לא מעשי. אין מקום לקבל את טענת הנתבעות בדבר פיצוי יחסי, שכן, בסיכומו של דבר, התאונה מהווה את הגורם המרכזי והמכריע בצורך של התובעת להתאמת דיור. באשר לכך שבשלב מסויים בעתיד הייתה התובעת נאלצת להתאים את מגוריה בלא קשר לתאונה, זאת עקב הבעיות האחרות מהן היא סובלת כמפורט לעיל, ועל כן יש לפסוק פיצוי לחלק מהתקופה, נתון זה מתקזז עם העובדה שייגרמו לתובעת טרחה וצורך, אולי, להחליף דירה שכורה מעת לעת וההוצאות הנלוות שייגרמו לה בגין כך. לפיכך, הפיצוי עבור מלוא התקופה מתקזז עם ההוצאות שייגרמו לתובעת בגין עצם שכירות דירה, החלפת דירה שכורה וההוצאות הכרוכות בכך. לפיכך, יעמוד הפיצוי לפי סך של 400 ₪ לחודש (בהתאם לשערו של הדולר במועד עריכת חוות הדעת) למשך תקופת תוחלת חיי התובעת ובהיוון של 166.7, על סך 66,630 ₪ כערכם היום.

באשר להוצאות בסך 3,000 דולר עליהן מצביע השמאי מר פטל, בגין התאמת הדירה, לא באה לצורך כך תשתית ראייתית, ולפיכך, אין מקום לפסוק סכום זה לזכות התובעת.

ניידות

22. באשר לעבר, נתבע סך של 154,700 ₪, זאת בגין "הערכה מינימלית של מונית הלוך וחזור ממקום מגוריה למרכז העיר בשעור 80 ₪, לנסיעה הלוך ושוב בהיקף 5 פעמים בשבוע...". באשר לעתיד, ולמשך 18 שנים, נתבע סך 283,900 ₪ על פי אותם נתונים. הערכה זו, אשר אין לה תשתית, לא ניתן לקבל. אמנם, התובעת זכאית לפיצוי בגין הקושי בניידות שכן הנה מתקשה בניידות. לגבי העבר, לא באה כל ראיה לכך שהתובעת נסעה 5 פעמים בכל שבוע במונית למרכז העיר, הלוך ושוב, ושילמה 80 ₪ בגין כל נסיעה. להיפך: לשיטתה היא אינה יוצאת (כמעט) מדירתה. באשר לעתיד, לא הוכח כל

צורך בנסיעות כאלה ומדוע במונית. התובעת העידה כי שילמה 60 ₪ לנסיעה במונית לד"ר חרץ, אולם הוברר כי רופא זה טיפל בפרקים ובברך וכי היא טופלה על ידו גם לפני התאונה, מה עוד שקשיי הניידות של התובעת החלו, כדבריה, עובר לתאונה. יחד עם זאת, אין פירוש הדבר כי התובעת אינה זכאית לפיצוי בגין פריט זה ואני פוסק בגינו, עבור העבר והעתיד, על דרך האומדן, ובהתחשב בכך שנכותה האורטופדית עומדת על 15% נכות, סך של 50,000 ₪ כערכם היום.

הוצאות עבור פיזיותרפיה, וטיפולים פסיכולוגיים

23. לעניין פריט זה באה הסתמכות על אשר קבעה ד"ר פרבר: 10 – 12 טיפולים בשנה לשמירת טווח תנועה וחיזוק שריר קוודריפס. לא באו ראיות לעניין עלות טיפולים אלה, אולם נטען כי עיון בפסיקה דומה (למשל ת.א. 4200/02 של בית משפט זה), מלמד כי עלות טפול פיזיותרפי עומד על 110 ₪ ועלות עבור טיפול פסיכולוגי עומד על 260 ₪ ודרוש טיפול נפשי תמיכתי פעם בשבוע למשך שנה, כאמור בחוות דעתה של ד"ר פרבר, דעה שנתמכה גם על ידי המומחית בתחום הנפשי, ד"ר סטולוב. לפיכך, נתבע עבור הטיפול הנפשי סך של 13,520 ₪, ועבור טיפולים פיזיותרפיים ל – 18 שנים נתבע סך של 16,638 ₪. הנתבעות לא התייחסו לפריטים אלה בסיכומיהם וניתן לראות בכך משום הסכמה. על כן, ישאו הנתבעות בשני הסכומים דלעיל (13,520 ₪ ו – 16,638 ₪) כערכם היום.

טיפול תרופתי לעבר ולעתיד

24. לעניין זה, אמנם ציינה ד"ר פרבר כי התובעת תזדקק למשככי כאבים, אולם מעבר לכך לא באו כל פרטים שהם. הקבלות בגין תרופות שצורפו לתצהיר התובעת, אלה נפסלו בגין חוסר רלבנטיות. אמנם, בסיכומי התובעת באה הפניה לתרופות שהן משככות כאבים אולם לא בא כל בסיס לטענה לפיה ההוצאה החודשית בגין תרופות עומדת על 300 ₪. ניתן לפסוק, באופן גלובלי ועל דרך האומדן לעבר ולעתיד, פיצוי בגין פריט זה, בסך 15,000 ₪ כערכם היום.

סיכום

25. התוצאה הנה שהנתבעות ישלמו לתובעת את הסכומים כמפורט לעיל בגוף פסק הדין (לרבות הסכום בגין נזק לא ממוני) בצרוף הפרשי הצמדה וריבית כדין מהיום ועד התשלום בפועל. הסכום הכולל נופל באופן משמעותי מסמכותו של בית משפט זה ומסתבר כי להתנגדות הנתבעות להעברת ההליך לבית משפט זה היה בסיס, ואף התובעת הסכימה לכך בסיכומיה (בעצם הסכום אותו ביקשה כי ייפסק לזכותה). על כן עתרו הנתבעות לכך שלא ייפסק לתובעת שכר טרחה. אולם, בנסיבות העניין והואיל ובעצם העברת הדיון לכשעצמו לא היה בו משום טרחה יתירה, איני רואה לנכון למנוע מהתובעת את זכאותה להוצאות ולשכ"ט. לפיכך, לסכומים הנ"ל יוספו הוצאות התובעת ושכ"ט עו"ד בשעור 13%. מהסכומים יש לנכות את התשלומים התכופים ששולמו לתובעת (10,000 ₪ ביום 11/10/00 וסך של 2,000 ₪ ביום 2/5/01) כאשר סכומים אלה נושאים הפרשי הצמדה וריבית כדין מיום התשלומים בפועל.

**ניתנה היום ב' באלול, תשס"ח (2 בספטמבר 2008) בהעדר הצדדים.
המזכירות תשלח פסק הדין לצדדים.**

ר' כרמל 54678313-9241/07

ר' כרמל, שופט

קלדנית: רחל אמויאל

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

הודעה למנויים על עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן